

ПЕРВИННІ АНТИПЛАГІАТНІ ЗАХОДИ: КЛЮЧОВІ ЗАСАДИ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Наконечний А. Й.

*доктор медичних наук,
професор кафедри дитячої хірургії,
проректор з наукової роботи
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького
м. Львів, Україна*

Вергун А. Р.

*доктор медичних наук, лікар-хірург вищої категорії,
доцент кафедри сімейної медицини, старший інспектор наукового
відділу, відповідальний за антиплагіатну експертизу наукових
і навчально-методичних праць
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького
м. Львів, Україна*

Ягел С. П.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри українознавства, вчений секретар,
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького
м. Львів, Україна*

Вергун О. М.

*кандидат медичних наук, лікар-терапевт вищої категорії,
доцент кафедри терапії № 1, медичної діагностики
та гематології і трансфузіології ФПДО
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького
м. Львів, Україна*

Послідовність превентивних і санкційних заходів при виявленні проявів академічної недоброчесності з боку здобувачів, викладачів і дослідників (здобувачів) детермінується Кодексом академічної етики,

що визначає основні поняття, завдання, принципи функціонування і призначення, складу і структуру та регламентує основні засади організації первинної автоматичної перевірки наукових праць [1, 3-5, 8, 9] – наукових (наукові звіти, монографії, статті, тези тощо), відповідні до відповідні до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», на основі рекомендацій асоціацій IFLA, SPARC, EiFL тощо [2, 4, 5], щодо зезпечення відкритого безкоштовного Інтернет-доступу до наукових та навчально-методичних ресурсів для сприяння підвищенню престижу університету, покращення якості освіти, підвищення продуктивності навчального процесу та дослідницької діяльності [1-3]. Завдання вищої освіти зобов'язані вживати активних заходів для запобігання, виявлення плагіату та фальсифікацій результатів наукових досліджень [1, 3-6]. Метою роботи був охарактеризувати комплекс заходів у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького щодо імплементації та зезпечення академічної доброчесності, протидії академічному плагіату.

Кодекс академічної етики Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (ЛНМУ) визначає основні поняття, завдання академічної доброчесності, регламентує основні засади організації та контролю, сприяє створенню середовища нульової терпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин [1-3]. Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності (далі Положення) детермінує процедуру розгляду справ щодо порушення Кодексу академічної етики та норм академічної доброчесності членами університетської спільноти, а також способи дисциплінарного впливу [2-4]. Складом комісії затверджується наказом ректора з однорічним строком повноважень на громадських засадах. До роботи комісії без права участі в голосуванні можуть бути залучені внутрішні чи зовнішні експерти з питань, що розглядаються [3, 4]. Головою комісії з питань етики та академічної доброчесності в ЛНМУ є проректор з наукової роботи. Рішення приймається комісією (в т.ч. про санкції чи припинення членства внаслідок систематичного невиконання обов'язків чи порушення Кодексу академічної етики), якщо його при наявності кворуму підтримал не менше двох третин від загальної кількості присутніх [1, 2, 4]. Члени комісії не можуть делегувати свої повноваження іншим особам. Антиплагіатна експертиза є «візитною» картою академічної доброчесності та складовою системи внутрішньоуніверситетського зезпечення якості освітньої діяльності [1, 3, 5].

Перевірка наукових та навчально-методичних праць здійснюється в мережі Інтернет, локальних мережах та репозитарії університету. Положення про порядок проведення первинної та повторної

(перехресної) антиплагіатної експертизи нуває чинності з моменту затвердження його наказом. При проведенні первинної антиплагіатної перевірки документ, як правило, попереднь трансформується у текстовий формат [3, 4, 7-9]. Відповідальність за достовірність інформації про дотримання вимог академічної доброчесності здобувачем, яка подається до Вченої ради Університету щодо атестації Здобувачів, покладається на проректора з наукової роботи та керівника відповідного структурного підрозділу. У разі подання недостовірної інформації процедура атестації Здобувача призупиняється. Повторне подання документів допускається не швидше, ніж через шість місяців [1, 4, 5]. Кожне антиплагіатне програмне зезпечення (ПЗ), як комерційне, так і вільно-доступне, незважаючи на подібність алгоритмів, має свої особливості, переваги і недоліки [1, 4, 7-9]. Відповідальним за первинну антиплагіатну експертизу наукових праць і дисертаційних матеріалів для перевірки дисертаційних праць здобувачів наукового ступеня (зокрема наукового ступеня доктора філософії) для виконання умов Меморандуму між компанією «Антиплагіат» та Міністерством освіти та науки України від 4 квітня 2018 р. створений та функціонує особистий кінет у антиплагіатному програмному зезпеченні системи UNICHEK, яка входить до ТОПО 20 антиплагіатного ПЗ, що відповідає сучасним критеріям та є адекватним щодо проведення перевірки кириличних та латинськоеткових наукових текстів [3, 4, 6, 8, 9]. Пошук в Інтернеті здійснюється декількома ПЗ «Unichek», «Plagiarism Detector Pro», «Viper», «AdvegoPlagiatus» по шинглах, що складаються з пошукової послідовності декількох слів, у Репозитарії Університету – також ПЗ «AntiPlagiarism.NET» біржі контенту «ЕТХТ», при необхідності швидкої перевірки текстів мало об'єму (для швидкої додаткової експертизи тез доповідей, анотацій тощо) – з додатковим залученням ресурсів інших аналітичних інтернет-сервісів з урахуванням меморандумів МОН України та методичних рекомендацій [4], обсягу представленого на експертизу матеріалу, технічних аспектів оптимізації затрат часу та економічних факторів. Перевірка дисертаційних робіт та авторефератів проводиться ПЗ «Unichek», «Plagiarism Detector Pro», додаткова (перехресна) пороздільна – програмою «AdvegoPlagiatus» [2, 8, 9]. Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації (науковій доповіді) є солотною підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня проте не може бути підставою до тролінгу чи шантажування науковця академічною спільнотою [1, 4]. Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня у випадку виявлення академічного плагіату здійснюється у порядку, визначеному Кінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідн до чинного законодавства [1, 3, 4]. На запит редакцій, які функціонують в ЛНМУ та фахових

журналів, регулярно, відповідн до графіків їх роботи, проводиться додатковий фаховий аналіз науково-дослідних праць щодо оригінальності текстів наукових праць [4, 6-8]. При адекватному проходженні первинної перевірки і достатній оригінальності [1-3, 6]. представленого та рецензованого матеріалу видається довідка, що містить метадані та результати технічної експертизи адекватним ПЗ з аналізом текстових співпадінь, цифровим представленням загального та (при необхідності) парціальних пороздільних відсотків унікальності тексту [2-4, 6-8]. У випадках наявності встановленого факту академічного плагіату автор сам за допомогою уповноваженого працівника бібліотеки вилучає роботу з репозитарію [2, 3, 5].

Таким чином, ми вважаємо, що академічна доброчесність та уніфікація контролю якості стимулюють зростання соціальної та професійної мобільності, пошук нових партнерів для фінансування вищої освіти, посилення диверсифікації вищої освіти в більшості країн, нову структуру виробництва наукового знання, постійне зростання цінності проблемно-орієнтованого знання, його трансдисциплінарний характер За об'єктивність висновку про невиявлення академічного плагіату відповідальність несе науковий керівник (консультант) та керівник відповідного структурного підрозділу університету. Пошук в Інтернеті здійснюється декількома пошуковими системами для ствердження співпадінь з іншими кириличними та латинськоектовими текстами; візуалізується відсоток оригінальності та список сайтів з відсотком збігів, що представлені у відповідному кольорі в залежності від застосованих програм та пошукових серверів з додатковим залученням ресурсів інших інтернет-сервісів, застосування яких здійснюється з урахуванням меморандумів МОН України та методичних рекомендацій, обсягу авторського наукового та (о) навчально-методичного текстового матеріалу.

Література:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення Серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ. 2017. 169 с.
2. Вергун А.Р., Ягел С.П. Антиплагіатна експертиза: програмне зезпечення, заходи та імплементація принципів академічної доброчесності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. №76, Т.1. С. 89-94.
3. Вергун А.Р., Ягел С.П., Стечак Г.М. Академічна доброчесність та антиплагіатна експертиза у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького: ключові засади і методологія. Медична освіта. 2020. №4. С. 116-122.

4. Рекомендації щодо зезпечення принципів академічної доброчесності укладачі: підкомісія 303 «Академічна доброчесність». 2016 р. 24 с.
5. Хоружий ГФ. Європейська політика вищої освіти: монографія. Полтава. 2016. 384 с.
6. Kharat R, Chavan PM, Jadhav V, Rakibe K. Semantically Detecting Plagiarism for Research Papers. Int J Engin Res Applicat (IJERA). 2013. 3 (3). P. 77-80.
7. Kim K.J., Jee Y.-H., Lee D.W., Shim M.-S. Medical student plagiarism in problem-based learning courses. Med Educ Online. 2016. 21 (1). P.305-337.
8. Martin, B. R. Whither research integrity? Plagiarism, self-plagiarism and coercive citation in an age of research assessment. Research Policy. 2013. 42 (5). P. 1005-1014.
9. Mecca J. T., Gibson C., Giorgini V., Medeiros K. E., Mumford, M. D., Connelly S. Researcher Perspectives on Conflicts of Interest: A Qualitative Analysis of Views from Academia. Science and Engineering Ethics. 2015. 21 (4). P. 843-855.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНО-ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Овдійчук Л. М.

*кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри української мови та літератури
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янука»
м. Рівне, Україна*

Фахова підготовка майбутніх учителів української мови та літератури в епоху глобальних зрушень потребує якісних змін на рівні освітніх професійних програм, начальних планів, що відображається на змісті, а також на організації навчального процесу. Очевидно, що «... одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід і створення ефективних механізмів його запровадження» [3, с. 4].

Автономізація закладів вищої освіти спричинилася до системного реформування навчальної діяльності, упровадження індивідуальних